U 108/2018 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi varautumisesta rautatieliikenteessä Yhdistyneen kuningaskunnan eroon Euroopan unionista

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 12 päivänä helmikuuta 2019 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietyistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan unionista eroamiseen liittyvistä rautatieliikenteen turvallisuutta ja rautatieyhteyksiä koskevista näkökohdista sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 28 päivänä helmikuuta 2019

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Hallitusneuvos Elina Thorström

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ	MUISTIO	EU/2019/0456
	28.2.2018	

KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI TIETYISTÄ ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN UNIONISTA EROAMISEEN LIITTYVISTÄ RAUTATIELIIKENTEEN TURVALLISUUTTA JA RAUTATIEYHTEYKSIÄ KOSKEVISTA NÄKÖKOHDISTA (ISON-BRITANNIAN EU-EROON VARAUTUMINEN RAUTATIELIIKENNESEKTORILLA)

1 Ehdotuksen tausta ja tavoite

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta (jäljempänä Iso-Britannia) toimitti 29 päivänä maaliskuuta 2017 ilmoituksen aikomuksestaan erota unionista Euroopan unionista. Tästä käynnistyi eroneuvotteluille 50 artiklassa annettu kahden vuoden määräaika. Perussopimuksia ei enää sovelleta Isoon-Britanniaan 30 päivästä maaliskuuta 2019 alkaen, mikäli vähintään vuoden 2020 loppuun ulottuvan siirtymäkauden varmistava erosopimus ei tule tuolloin voimaan, tai mikäli Eurooppa-neuvosto ei päätä yhdessä Ison-Britannian kanssa yksimielisesti pidentää kyseistä kahden vuoden määräaikaa. Nyt ehdotettua asetustakin sovellettaisiin vain sopimuksettoman eron tilanteessa.

Komission linjana on, että kaikissa EU:n toimissa, joilla varaudutaan sopimuksettomaan eroon, on samat yhteiset perusperiaatteet. Varautumistoimenpiteiden ensisijaisena tavoitteena on EU:n ja sen jäsenvaltioiden intressien turvaaminen, ja vain vakavimpien häiriöiden minimointi. Kyse on siis välttämättömistä ja määräaikaisista EU:n yksipuolisista toimenpiteistä, jotka toimisivat siltana pahimman yli. EU:n yleisenä lähtökohtana on, että sopimuksettoman eron toimenpiteet eivät voi vastata Ison-Britannian EU-jäsenyyden aikaista nykytilaa eivätkä ne voi korvata erosopimusta tai EU:n ja UK:n tulevaa suhdetta koskevia sopimuksia ja järjestelyjä.

Euroopan komissio antoi rautatieliikenteen varautumista koskevan asetusehdotuksen 12 päivänä helmikuuta 2019 ja se täydentää aikaisempaa 19 päivänä joulukuuta 2018 annettua lainsäädäntöpakettia, jolla varaudutaan Ison-Britannian sopimuksettomaan eroon Euroopan unionista. Jos Iso-Britannia eroaa ilman erosopimusta, tällä on vaikutusta EU:n ja Ison-Britannian välillä kansainvälistä rautatieliikennettä varten rataverkon haltijoille myönnettyjen turvallisuuslupien voimassaoloon. Siksi ehdotuksessa esitetään, että myönnetyt turvallisuusluvat pysyisivät voimassa kolmen kuukauden ajan asetuksen voimaantulosta.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen mukaisella asetuksella pyritään turvaamaan EU:n ja Ison-Britannian välinen kansainvälinen rautatieliikenne ja se, että rataverkon haltijoille EU:n ja Ison-Britannian välisellä rataverkolla myönnetyt turvallisuusluvat ovat voimassa siirtymäajan. Tämä siirtymäaika kestäisi kolme kuukautta asetuksen voimaantulosta. Tänä aikana Ison-Britannian ja sen EU:n jäsenvaltion (Ranskan ja Irlannin), jonka rataverkolla on yhteys Iso-Britannian rataverkolle pitäisi neuvotella kahdenvälinen sopimus Ison-Britannian ja EU:n jäsenvaltion välisen kansainvälisen liikenteen edellyttämistä rataverkon hallintaa koskevista järjestelyistä. Näihin Iso-Britannian ja EU:n jäsenvaltion sopimiin kahdenvälisiin sopimusjärjestelyihin sovelletaan rataverkon haltijan turvallisuuslupavaatimusten osalta yhteisön rautateiden turvallisuudesta annettujen Euroopan

parlamentin ja neuvoston direktiivien (2004/49/EY ja (EU) 2016/798) mukaisia velvoitteita, jäljempänä *rautatieturvallisuusdirektiivi*. Siltä osin kuin Ison-Britannian rataverkkoa käytetään EU:n jäsenvaltioon ulottuvan kansainvälisen rautatieliikenteen harjoittamiseen, rataverkolla on noudatettava rautatieturvallisuusdirektiivin vaatimuksia ja sen nojalla annettuja turvallisuusstandardeja. Näin käytännössä Ison-Britannian rataverkon haltijalta edellytettäisiin jatkossakin turvallisuuslupaa, jos rataverkkoa käytetään EU:n jäsenvaltioon ulottuvan kansainvälisen rautatieliikenteen harjoittamiseen.

Ehdotuksen mukainen asetus edellyttäisi myös jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten (kansalliset turvallisuusviranomaiset) yhteistyötä Ison-Britannian toimivaltaisten viranomaisten kanssa asetuksen soveltamista varten. Lisäksi asetuksen soveltamisessa avustaa komissiota rautatieturvallisuusdirektiivin 51 artiklassa tarkoitettu komitea (ns. rautatieturvallisuus- ja yhteentoimivuuskomitea, RISC).

3 Ehdotusten oikeusperusta sekä suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteeseen

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 91 artiklan 1 kohta. Ehdotukseen sovellettaisiin SEUT 294 artiklan mukaista tavallista lainsäätämisjärjestystä. Valtioneuvosto pitää ehdotusten oikeusperustaa asianmukaisena.

4 Ehdotusten vaikutukset

Ehdotuksen mukaisella sääntelyllä turvataan kansainvälisen rautatieliikenteen järjestelyt siinäkin tilanteessa, että Iso-Britannia eroaa ilman sopimusta EU:sta, kun turvallisuusluvat pysyvät siirtymäkauden ajan voimassa. Tänä aikana Ison-Britannian on neuvoteltava kahdenväliset sopimukset rautatieliikenteestä Ranskan ja Irlannin kanssa, koska suoraa kansainvälistä rautatieliikennettä Isosta-Britanniasta on näihin maihin.

Ehdotuksella ei ole suoria vaikutuksia Suomen rautatieliikenteeseen. Ranska ja Irlanti ovat pyytäneet Suomen ja Venäjän välillä solmittua sopimusta suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä (SopS 85/2016) malliksi, kun ne neuvottelevat maiden välille kahdenvälisen rautatieliikennesopimuksen.

5 Ehdotusten kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

Valtioneuvoston kirjelmä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Säädösehdotukset ja U-kirjelmäluonnos ovat olleet EU-asioiden komitean alaisen liikennejaoston kirjallisessa menettelyssä 19.2.-21.2.2019.

Ehdotusten käsittely on tarkoitus aloittaa neuvoston maaliikennetyöryhmässä vielä helmikuun aikana. Euroopan parlamentin käsittelyaikataulusta ei ole vielä tietoa.

6 Ahvenanmaan itsehallinto

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan rautatieliikenne kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan, mutta koska Ahvenanmaalla ei ole rautateitä, valtakunnan lainsäädäntö on voimassa sellaisenaan myös Ahvenanmaalla.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa asetusehdotuksen tavoitteita ja pitää ehdotusta hyväksyttävänä. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole suoria vaikutuksia Suomen rautatieliikennejärjestelyihin.